

Vlaams
Parlement

ingediend op **1890** (2018-2019) – Nr. 1
14 februari 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Herman De Croo

van het verslagmoment
over de Europese Ministerraden Visserij
van juni, oktober, november en december 2018
en Landbouw van oktober en december 2018

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Jos De Meyer.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Jelle Engelbosch, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Sabine Vermeulen, Peter Wouters;

Jos De Meyer, Bart Dochy, Tinne Rombouts, Johan Verstreken;

Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;

Els Robeyns, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Vera Celis, Matthias Diependaele, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Tine van der Vloet;

Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;

Freya Saeys, Bart Tommelein;

Rob Beenders, Kurt De Loor;

Johan Danen.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

INHOUD

I. Overzicht van de Europese Ministerraden Landbouw van oktober en december 2018 door Pieter Lietaer	5
1. Het GLB na 2020	5
1.1. Situering van de huidige discussie over het GLB na 2020	5
1.2. Toekomstig budget van het GLB	5
1.3. Vereenvoudiging en het nieuwe beheermodel	5
1.4. De G uit het GLB	6
1.5. Subsidiariteit	6
1.6. Milieu en klimaat	6
1.7. Gekoppelde steun	6
1.8. Crisismaatregelen	6
1.9. Landbouwreserve	7
2. Ongewenste situaties op de landbouwmarkten	7
2.1. Stabiele of herstellende markten met beperkte interventie	7
2.2. Aandacht voor een aantal sectoren	7
3. Uitdagingen voor de gewasbescherming	8
4. EU-strategie voor de bio-economie	8
5. Akkoord over UTP's en geestrijke dranken	8
5.1. Richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken	8
5.2. Verordening Geestrijke Dranken	9
6. Taskforce voor ruraal Afrika	9
7. Vragen van de commissieleden	9
8. Antwoorden van Pieter Lietaer	10
8.1. Mogelijkheid voor het indienen van regionale plannen	10
8.2. Federale en regionale landbouwbevoegdheden	10
8.3. Vergroeningsmaatregelen en behouden van een gelijk speelveld ..	10
8.4. GLB en behouden van een fair inkomen	11
8.5. Ruslandboycot en de druk op de Europese landbouwmarkt	11
8.6. Richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken	11
8.7. Afrikaanse varkenspest	11
8.8. Europese houding tegenover pesticiden en ggo's	11

II. Overzicht van de Europese Ministerraden Visserij van juni, oktober, november en december 2018 door Barbara Roegiers.....	12
1. Raad van 18 juni 2018	12
1.1. Aanneame van het meerjarenplan voor de Noordzee	12
1.2. Gedachtewisseling over het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij II	12
1.3. Gedachtewisseling over de wijziging van de verordening voor visserijcontrole	12
1.4. Mededeling en gedachtewisseling over de stand van zaken in het GVB en raadpleging over vangstmogelijkheden 2019.....	13
1.5. Resultaten van het onderzoek van ICES over pulsvisserij	13
2. Raad van 15 oktober 2018	13
2.1. Vangstmogelijkheden in 2019 voor de Oostzee.....	13
2.2. Onderhandelingen voor het jaar 2019 tussen de EU en Noorwegen.....	14
3. Raad van 19 november 2018.....	14
4. Raad van 17, 18 en 19 december 2018.....	14
4.1. Vangstmogelijkheden in 2019	14
III. Vragen van de commissieleden.....	14
IV. Antwoorden van Barbara Roegiers	15
1. Geen pleidooi voor vernieuwbouw voor de Belgische vissersvloot	15
2. Pulsvisserij.....	15
3. Gevolgen van de brexit voor de Belgische visserij	16
4. Tegenstem van Italië voor de vangstmogelijkheden	16
5. Aanlandplicht	17
Gebruikte afkortingen	18

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid organiseerde op 23 januari 2019 een verslagmoment over de Europese Ministerraden Landbouw en Visserij.

Het verloop van deze Europese ministerraden werd toegelicht door Pieter Lietaer, attaché Landbouw en Barbara Roegiers, attaché Visserij van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie.

I. Overzicht van de Europese Ministerraden Landbouw van oktober en december 2018 door Pieter Lietaer

1. Het GLB na 2020

1.1. Situering van de huidige discussie over het GLB na 2020

Pieter Lietaer deelt mee dat er op de recentste Raden een constante aandacht is geweest voor het GLB na 2020 dat niet los kan gezien worden van de brexit. De bespreking van dit dossier zit nu op het technische niveau. Er zijn drie verordeningen die samen werden besproken in de laatste werkgroepen en uiteraard ook op het politieke niveau, op de Raad van Ministers.

Aangezien er binnen het Europees Parlement of binnen de Raad van Ministers nog geen akkoord is over de teksten over het GLB na 2020, werkte het Oostenrijkse voorzitterschap enkel aan een voortgangsrapport waarin gerapporteerd wordt over alle werkzaamheden rond dit thema. Het voortgangsrapport werd in december 2018 gepubliceerd.

Uiteraard blijft dit thema de agenda domineren en het Roemeense voorzitterschap zal de coördinatie van deze gesprekken voor de komende zes maanden overnemen. Omdat er tegen het einde van het Roemeense voorzitterschap met zekerheid nog geen akkoord zal zijn over het financiële luik, wil Roemenië inzetten op een gedeeltelijk akkoord binnen de Raad van Ministers. De staats- en regeringsleiders hebben immers beslist dat hierover pas in september of oktober 2019 een akkoord zal worden nagestreefd. En uiteraard kan er geen akkoord zijn over het gehele GLB zolang er ook geen akkoord is over het financiële luik.

1.2. Toekomstig budget van het GLB

De verwachting is dat het budget van het GLB voor de komende jaren zal dalen. Dat wekt uiteraard enige bezorgdheid. De directe steun wordt nog enigszins ontzien, maar de tweede pijler zal wellicht geconfronteerd worden met een budgetdaling van om en bij de 15 procent, wat in lopende prijzen zou kunnen neerkomen op een daling van 25 procent.

Sommige landen menen dat een daling van het budget best wel werkzaam zal zijn, terwijl andere landen sterk aandringen op het behouden of zelfs vermeerderen ervan. België pleit voor het behouden van een adequaat budget zodat het landbouwbeleid toch voldoende middelen kan behouden om de vele uitdagingen aan te pakken.

1.3. Vereenvoudiging en het nieuwe beheermodel

De nagestreefde administratieve vereenvoudiging hangt nauw samen met het nieuwe beheermodel dat de lidstaten meer bevoegdheden geeft om de principes van het GLB op het eigen grondgebied uit te voeren. De lidstaten vrezen echter dat dit nieuwe beheermodel nog complexer zal worden dan het bestaande, zowel

voor de lidstaten als voor de landbouwers zelf, terwijl er net vraag was naar meer vereenvoudiging.

1.4. De G uit het GLB

Heel wat gemeenschappelijke elementen uit het GLB zullen naar de lidstaten worden doorgeschoven. Zij krijgen daarbij enige vrijheid in het toepassen van de gemeenschappelijke richtlijnen, om zoveel als mogelijk rekening te houden met lokale omstandigheden. Daarbij rijst de vraag of het gemeenschappelijk speelveld op deze wijze nog wel behouden kan blijven.

Dat probleem wijst meteen op een dubbele houding van een aantal lidstaten die enerzijds aandringen op het behouden van een sterk gemeenschappelijk beleid en een gelijk speelveld, maar anderzijds aandringen op een grotere subsidiariteit bij de implementatie van het GLB.

1.5. Subsidiariteit

De grotere vrijheid waar wordt op aangedrongen betreft onder andere het optioneel maken van enkele elementen die in het huidige voorstel van de Europese Commissie als verplichting worden vermeld: plafonnering van de directe steun, de definitie van echte landbouwer en het risicobeheer in de tweede pijler. Vlaanderen en Wallonië zijn ook vragende partij om de verplichting voor één nationaal plan te kunnen vervangen door regionale plannen die dan voor Vlaanderen en Wallonië van elkaar kunnen verschillen.

1.6. Milieu en klimaat

De voorstellen van de Europese Commissie bevatten een grotere ambitie voor milieu en klimaat. Dat is niet verwonderlijk gezien de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs en ook andere akkoorden die dit ambitieniveau hoger leggen. Maar een aantal lidstaten stelt vragen bij de voorstellen van de Europese Commissie in verband met 'de nieuwe groene architectuur'. Er worden vooral vragen gesteld bij de conditionaliteit en de ecoregelingen.

De voorstellen bepalen dat in de eerste pijler een budget moet voorbehouden worden voor klimaat- en milieumaatregelen als onderdeel van de directe betalingen. Dat zou verplicht worden op het niveau van de lidstaten en niet op het niveau van de landbouwer. Een aantal landen hebben het moeilijk om deze verplichting op het niveau van lidstaten te aanvaarden, terwijl andere lidstaten een strengere toepassing eisen en de toepassing ervan voor zowel de landbouwers als de lidstaten willen opleggen.

1.7. Gekoppelde steun

Over de gekoppelde steun blijven de meningen sterk verdeeld. Sommige lidstaten willen een uitbreiding van de toepassing, terwijl andere lidstaten zoals Duitsland pleiten voor een geleidelijke uitdoving. Duitsland is immers de enige lidstaat die onder het huidige GLB geen gekoppelde steun toepast.

1.8. Crisismaatregelen

Ondanks het feit dat zich in het verleden een aantal landbouwcrisissen hebben voorgedaan, wenst de Europese Commissie het instrumentarium voor crisismaatregelen niet verder uit te breiden. Een aantal lidstaten vinden dat de voorstellen over de gemeenschappelijke marktordening niet ver genoeg gaan, terwijl andere lidstaten tegen een uitbreiding pleiten, want zij vinden dat de crisissen op Europees niveau relatief goed beheerd worden.

1.9. Landbouwreserve

Het huidige GLB voorziet in een crisisreserve, maar die wordt nauwelijks gebruikt. De middelen voor de crisisreserve worden momenteel afgehouden van de directe steun voor de landbouwers en achteraf teruggestort als er geen crisisinterventies waren.

De Europese Commissie pleit ervoor om te evolueren van een immobiele crisisreserve naar een meer actieve landbouwreserve, met een andere samenstelling. Men stelt voor om de middelen die momenteel in het fonds zitten, niet terug te storten zoals in het verleden, maar gewoon over te hevelen naar de volgende periode als nieuwe landbouwreserve.

Ook hier zijn er verschillende stemmen. Sommige lidstaten vinden dat deze middelen moeten terugvloeien naar de landbouwers, want ze werden afgehouden van de directe steun. Andere lidstaten pleiten voor het aanleggen van een voldoende groot landbouwfonds want het is te betwijfelen of er in het toekomstige landbouwbudget voldoende middelen zullen zitten om nog een strategische reserve aan te leggen.

2. Ongewenste situaties op de landbouwmarkten

2.1. Stabiele of herstellende markten met beperkte interventie

Een aantal sectoren doen het goed, zoals granen, maar ook de zuivelsector waar de grote voorraden aan magere melkpoeder werden afgebouwd zonder de markt ernstig te verstoren. Ook de grote Belgische voorraden werden allemaal verkocht. De oorspronkelijke Europese voorraad van 380.000 ton magere melkpoeder werd afgebouwd naar 20.000 ton en zal vermoedelijk snel tot nul worden herleid.

De Europese rundvleessector is eveneens vrij stabiel, al wees België tijdens de Europese Raad van november 2018 wel op de moeilijke situatie in eigen land.

2.2. Aandacht voor een aantal sectoren

Andere sectoren hebben het veel moeilijker. Door de afschaffing van de suikerquota steeg de suikerproductie, met een prijsdaling tot gevolg. In de Raad van november 2018 kwam dit probleem ter sprake. De Europees commissaris is geen voorstander van interventies en vertrouwt op de traditionele marktmechanismen voor regularisatie. Hij stelde in dit kader reeds een lichte terugloop van de productie vast. Toch werd een high level group aangesteld die de evolutie van de suikermarkt verder moet opvolgen.

De prijzen voor de varkenssector zijn op Europees vlak stabiel, maar kwetsbaar. In België is de lage prijs te verklaren door het uitbreken van de Afrikaanse varkenspest. Ondanks het feit dat de varkenspest zich in het zuiden van België situeert en dus ver van de varkenswekerijen van Vlaanderen, kelderde de prijs van het varkensvlees verder, tot ongeveer 10 procent lager dan in een referentieland als Duitsland, mede als gevolg van ongeoorloofde importrestricties door een aantal lidstaten. België heeft dit probleem onmiddellijk aangekaart binnen Europa.

De prijs voor appels en peren blijft laag. Voor de appels ligt de oorzaak voor een stuk in Polen, waar de productie veel hoger lag dan gepland, met lage prijzen tot gevolg. België heeft ervoor gepleit dat de Europese Commissie de markt van peren even goed opvolgt als de appelmarkt, maar de Europees commissaris wenste daar voorlopig niet op in te gaan.

3. Uitdagingen voor de gewasbescherming

De verlengde goedkeuring voor het gebruik van glyfosaat zorgde voor enige beroering op publieke fora. In België ligt de toelating voor gewasbestrijdingsmiddelen op federaal niveau, terwijl sensibiliseren en adviseren van landbouwers een regionale bevoegdheid is.

In het Europese debat toonden lidstaten zich bezorgd over de verdere beschikbaarheid van bruikbare gewasbestrijdingsmiddelen door de strenge Europese regels. Anderzijds wordt de zorg voor milieu en klimaat eveneens benadrukt bij het verlenen van toelatingen.

Europa rekent erop dat wetenschap en innovatie aan de basis zal liggen van een nieuwe generatie minder belastende gewasbeschermingsmiddelen. Een holistische aanpak via 'geïntegreerde gewasbescherming' moet de toepassing van pesticiden eveneens verminderen. Hierbij wordt bij een ziekte eerst naar de brede omgevingsfactoren gekeken, waarbij pas in laatste instantie pesticiden worden aangewend.

4. EU-strategie voor de bio-economie

Een actualisatie van de strategie van 2012 gaat ervan uit dat de landbouwer een producent is van veel meer dan enkel biomassa. Hierdoor komen veel meer producten uit de bio-economie in aanmerking voor ondersteuning en worden aan bio-landbouwers meer afzetmogelijkheden gegeven.

De bio-economie heeft ook veel potentieel voor het creëren van jobs en op het gebied van innovatie, plattelandsontwikkeling en klimaatbescherming. De nieuwe strategie voor de bio-economie werd gepresenteerd op de Raad van november 2018. Er volgde een vrij algemeen debat. Daarbij werd benadrukt dat landbouwers beter moeten geadviseerd en gesensibiliseerd worden over het potentieel van bio-economie, zodat ook zij daarvan de vruchten kunnen plukken.

Het GLB kan zijn rol spelen om de landbouwers te ondersteunen en de Europese Commissie moet een faciliterende rol spelen door uitwisseling tussen lidstaten en stakeholders te faciliteren.

5. Akkoord over UTP's en geestrijke dranken

5.1. Richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken

Onder het Oostenrijkse voorzitterschap werd eind december 2018 een akkoord bereikt over de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken. Met deze richtlijn wil Europa voor de eerste keer in de geschiedenis via een wetgevend initiatief de relaties tussen de partners in de keten regelen. Uiteindelijk werd eind december 2018 een politiek akkoord bereikt tussen de Commissie, de Raad en het Europees Parlement. De oorspronkelijke acht oneerlijke handelspraktijken werden verdedigd door de Raad en de Europese Commissie, terwijl het Europees Parlement een vijftigtal oneerlijke handelspraktijken in de richtlijn wilde opnemen. Het uiteindelijke akkoord voorziet een uitbreiding van de oneerlijke handelspraktijken van acht naar zestien.

Over het toepassingsgebied van deze richtlijn werd lang beraadslaagd. Vanuit de vaststelling dat landbouwers de zwakke schakel zijn in de voedingsketen, had de Commissie voorgesteld dat enkel kleine bedrijven als verkopers van landbouwproducten zouden beschermd worden tegen grote firma's die hun landbouwproducten kopen. Vele lidstaten wilden de scoop uitbreiden naar alle relaties in de voedselketen. Uiteindelijk werd een compromis bereikt via een dynamisch model

met meer categorieën, gaande van microbedrijven tot multinationals, waarbij iedere categorie beschermd wordt tegen alle grotere categorieën. De landbouwers vallen daarbij voor het overgrote deel in de microcategorie. De omzetting van deze richtlijn zal in België door de federale overheid moeten gebeuren.

5.2. Verordening Geestrijke Dranken

De verordening inzake de geestrijke dranken is voornamelijk een technisch dossier dat niet verder wordt toegelicht.

6. Taskforce voor ruraal Afrika

Deze taskforce bouwt verder op de Top EU - Afrika die midden 2018 werd georganiseerd met het oog op een nieuw samenwerkingsmodel tussen Afrika en Europa, en dat gebaseerd moet zijn op een meer gelijke relatie. Landbouw en sustainable development goals spelen een belangrijke rol voor het aanpakken van de grondoorzaken van migratie.

In de Raad van oktober 2018 werd een taskforce voor ruraal Afrika opgericht met een gemengde samenstelling van Afrikaanse en Europese experts, met als doel om begin 2019 een rapport met aanbevelingen op te stellen.

7. Vragen van de commissieleden

Herman De Croo verwijst naar de vraag van Vlaanderen en Wallonië om de verplichting voor één nationaal plan te kunnen vervangen door regionale plannen die dan voor Vlaanderen en Wallonië van elkaar kunnen verschillen. Hoe zit zo een nationaal plan in elkaar? Kan hiervan een voorbeeld worden gegeven? Hoe zit de verdeling tussen federale en regionale bevoegdheden voor het landbouwbeleid in elkaar? En wat met Brussel?

Bart Dochy verwijst naar het spanningsveld tussen de vraag naar een grotere subsidiariteit en het behouden van een gelijk speelveld. De vergroening zit in de vroegere facultatieve maatregelen en in de nieuwe randvoorwaarden. Men probeert met ecosysteemdiensten en ecoplannen de verdere vergroening te stimuleren, maar in de mate dat de verplichtingen in de randvoorwaarden worden uitgebreid, komt de vrijheidsgraad of subsidiariteit meer onder druk. Waar zal het gelijke speelveld worden bewaakt?

De Ruslandboycot weegt zwaar op de landbouwmarkten van hardfruit en varkenshouderij. Wordt vanuit Europa een einde van deze maatregelen in het vooruitzicht gesteld?

Mag men ervan uitgaan dat er op basis van het akkoord over de oneerlijke handelspraktijken op relatief korte termijn een bindend kader komt voor het ketenoverleg? De omzetting ervan moet op federaal niveau gebeuren, maar landbouwers zijn op korte termijn vragende partij voor meer structuur en afdwingbare afspraken in het ketenoverleg.

Sofie Joosen vraagt of de commissie kan beschikken over een plan van aanpak voor de omzetting van de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken naar binnenlandse wetgeving die op federaal niveau moet gebeuren. Is deze omzetting op korte termijn te verwachten?

Francesco Vanderjeugd betreurt dat sommige lidstaten op illegale wijze de export van Vlaams varkensvlees belemmeren wegens de Afrikaanse varkenspest die in Vlaanderen nochtans onder controle is. Op welke wijze kan Europa helpen om de export weer op gang te brengen? En kunnen de bilaterale contracten niet

expliciet vermelden dat de export niet mag worden belemmerd zolang er geen aanwijsbare reden is voor besmetting van gedomesticeerde varkens?

Zal bij de omzetting van de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken ook voorzien worden in een toezichtsorgaan en sanctiemechanismen?

Europa wordt steeds strenger voor het gebruik van traditionele pesticiden, maar remt ook nieuwe technieken als ggo's af. Finaal werkt dat contraproductief op innovatieve technieken waardoor men zonder effectieve ziektebestrijders dreigt te vallen. Is dat geen gevaar voor ons landbouwsysteem?

Jos De Meyer steunt het principe van de subsidiariteit in de voorstellen voor het nieuwe GLB. Daarbij is de vraag voor een verschillende invulling door Vlaanderen en Wallonië vrij logisch, want de structuur van de landbouw in beide regio's verschilt sterk.

De grootste zorg van landbouwers is om in het nieuwe GLB over een fair inkomen te kunnen beschikken. Binnen de administratieve en technische procedures die in het nieuwe GLB worden voorzien, moet deze zorg steeds aanwezig zijn.

8. Antwoorden van Pieter Lietaer

8.1. Mogelijkheid voor het indienen van regionale plannen

Pieter Lietaer deelt mee dat de huidige voorstellen voor het GLB voorzien dat er maar één nationaal plan mag zijn per lidstaat. De Commissie is op de hoogte van de specifieke situatie van België, maar het indienen van regionale plannen is een gevoelig punt voor andere lidstaten met sterke regio's, zoals Spanje en Italië. Alhoewel er begrip is voor de Belgische situatie zal het voor België toch behoedzaam manoeuvreren worden om verschillende regionale plannen voor Vlaanderen en Wallonië te kunnen indienen.

8.2. Federale en regionale landbouwbevoegdheden

Algemeen kan men stellen dat het landbouwbeleid een regionale bevoegdheid is. Enkel de voedselveiligheid is nog federaal. Brussel is een volwaardig gewest, maar gezien de specifieke situatie van landbouw in Brussel is er een zeer beperkte administratie. Er zijn akkoorden dat de landbouwers in het Brusselse Gewest een beroep kunnen doen op de dienst van Vlaanderen of Wallonië.

8.3. Vergroeningsmaatregelen en behouden van een gelijk speelveld

In het huidige GLB zijn de vergroeningsmaatregelen verbonden aan de eerste pijler. Wie geen vergroeningsmaatregelen neemt, verliest een deel van zijn directe betaling, maar de vergroening geldt enkel voor 30 procent van de directe betalingen.

De randvoorwaarden van het toekomstige GLB zullen gelden voor de totale directe betaling. Dat betekent dat een landbouwer die niet aan de randvoorwaarden voldoet, het risico loopt om zijn volledige directe betaling te verliezen. In elk geval wordt momenteel nog gewerkt aan de randvoorwaarden en de toepassing ervan. De definitieve versie ligt dus nog niet vast. Wat wel vastligt is het doel, namelijk op het vlak van milieu en klimaat een stap vooruit te zetten.

8.4. GLB en behouden van een fair inkomen

De bezorgdheid over het behouden van een fair inkomen voor de landbouwers kan niet worden losgekoppeld van de middelen die voor het toekomstige GLB zullen worden voorbehouden.

8.5. Ruslandboycot en de druk op de Europese landbouwmarkt

Onlangs werden de maatregelen tegenover Rusland nog verlengd met zes maanden. Het betreft de maatregelen wegens het niet-naleven van het Minsk-akkoord tussen Rusland en de Europese Unie over Oekraïne. Rusland herbevestigde op zijn beurt zijn tegenmaatregel, met onder andere een embargo voor hardfruit en varkensvlees. Op Europees vlak zijn intussen de crisismaatregelen uitgefaseerd die in 2014 voor het hardfruit waren afgesproken. Daar kan dus momenteel geen beroep meer op gedaan worden.

8.6. Richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken

Lidstaten moeten binnen de twee jaar na de formele aanname de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken omzetten in nationale regelgeving. Anders kunnen zij in gebreke gesteld worden door de Europese Unie. Het zal dus aan de federale overheid zijn om deze richtlijn tijdig om te zetten in eigen wetten. Er wordt verwacht dat de richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken op Europees vlak tegen de Europese verkiezingen van mei 2019 formeel zal aangenomen zijn.

De richtlijn voorziet per lidstaat in een bevoegde autoriteit waar men klacht kan indienen tegen vermeende overtredingen. Die autoriteit zal ook proactief kunnen optreden. Binnen de federale overheid zal dus een dienst moeten opgericht worden om deze taken uit te voeren. Dat hoeft geen nieuwe dienst te zijn. Het kan bijvoorbeeld een reeds bestaande dienst zijn binnen de FOD Economie. Het is aan de federale overheid om dit in te vullen.

8.7. Afrikaanse varkenspest

De federale en Vlaamse diplomatie gebruiken hun bilaterale en Europese contacten om exportbelemmeringen op te heffen en te benadrukken dat de varkenspest zich met zekerheid beperkt tot everzwijnen binnen een afgebakende zone in het zuiden van het land. Europa heeft buitenlandse diensten die dit dossier mee behartigen. Een belangrijke rol is eveneens weggelegd voor VLAM en FAVV die in dit dossier op de eerste lijn staan.

8.8. Europese houding tegenover pesticiden en ggo's

In de lidstaten en het Europees Parlement zijn er sterk uiteenlopende meningen over het gebruik van pesticiden en ggo's. De Europese Commissie heeft het moeilijk om in deze situatie nieuwe lijnen uit te zetten. Zolang er geen verandering komt in deze situatie kan niet worden verwacht dat de Europese Commissie een nieuw standpunt inneemt zonder te weten of dit op een meerderheid kan rekenen.

II. Overzicht van de Europese Ministerraden Visserij van juni, oktober, november en december 2018 door Barbara Roegiers

1. Raad van 18 juni 2018

1.1. Aanneمة van het meerjarenplan voor de Noordzee

Het meerjarenplan voor de Noordzee werd zonder discussie aangenomen omdat dit reeds eerder op een lager niveau was aangenomen. Denemarken stemde tegen en België, Denemarken, Frankrijk, Letland en Spanje kwamen in een gezamenlijke verklaring met de vraag tot jaarlijkse evaluatie van het nieuw actualisatiemechanisme voor FMDO-bandbreedtes. De vraag is immers of dit nieuw actualisatiemechanisme goed werkt.

1.2. Gedachtewisseling over het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij II

Tijdens deze gedachtewisseling bleek een sterke vraag van de lidstaten naar vereenvoudiging en vermindering van administratieve lasten. Dat was reeds de kritiek op het huidige EFMZV-fonds dat als veel te ingewikkeld werd ervaren en te veel administratieve lasten meebracht voor de lidstaten. De lidstaten vroegen daarom om meer focus te leggen op visserij- en aquacultuur omdat Europa de werkingssfeer te zeer dreigt uit te breiden.

Er werd ook meer steun gevraagd voor innovatie, en vooral de lidstaten rond de Middellandse Zee vroegen bijzondere aandacht voor de kleinschalige kustvisserij. België van zijn kant heeft geen zeer kleine boten, maar wel een kleine vloot, en vroeg daar ook aandacht voor, evenals voor steunmaatregelen voor jonge vissers, want de gemiddelde leeftijd van de Vlaamse visser is meer dan 40 jaar.

1.3. Gedachtewisseling over de wijziging van de verordening voor visserijcontrole

Tijdens de Raad van 18 juni 2018 werd een gedachtewisseling georganiseerd over de aanpassing van de controleverordening aan het nieuwe GVB, en meer bepaald de aanlandplicht. Het nieuwe GVB is reeds enige tijd van kracht. Intussen werden ook andere verordeningen hieraan aangepast. De herziening van de visserijcontrole past in dit rijtje.

De lidstaten reageerden dat het voorstel geen vereenvoudiging inhoudt en kosten doet toenemen. Vooral de nieuwe bepalingen voor kleine vaartuigen en recreatieve visserij zijn volgens velen niet proportioneel.

Er was wel veel steun voor een versterking van EFCA, het Europees Bureau voor de visserijcontrole. Vooral Denemarken is grote pleitbezorger voor camera's aan boord van de schepen om de controle op de visserij te verstevigen.

Een andere vraag voor controle betrof de continue monitoring van het motorvermogen. Dat is in de praktijk echter niet eenvoudig en de toepassing ervan is niet voor de nabije toekomst.

1.4. Mededeling en gedachtewisseling over de stand van zaken in het GVB en raadpleging over vangstmogelijkheden 2019

Er wordt een sterke vooruitgang vastgesteld bij het halen van de maximale duurzame opbrengst. Ook de socio-economische resultaten van de Europese vloot zijn vrij positief.

De Commissie waarschuwde wel voor de alarmerende toestand van bestanden in de Middellandse en de Zwarte Zee, ondanks een aantal initiatieven om hieraan te verhelpen.

De Europees commissaris was zich bewust van de grote uitdagingen in verband met de volledige implementatie van de aanlandplicht sinds 1 januari 2019 en uit de vele interventies van de lidstaten bleek dat de problematiek van verstikkingssoorten inderdaad meer aandacht vereist.

1.5. Resultaten van het onderzoek van ICES over pulsvisserij

De Nederlandse delegatie had een onderzoek gevraagd van de ICES over de vergelijking van de impact van de traditionele boomkor met een pulstuig. Nederland maakte gebruik van dit advies om de voordelen van de pulsvisserij in de Raad toe te lichten.

Frankrijk reageerde kritisch en stelde vragen bij de mogelijke impact op jonge vis. Zij argumenteerden ook dat de puls geen innovatief tuig meer is, want het experiment duurt reeds jaren. Ook Italië reageerde negatief.

Ierland is meer neutraal, maar wenst toch geen pulsvisserij in de westelijke wateren waar het actief is. Het Verenigd Koninkrijk pleit voor een bescherming van de twaalfmijlszone tegen de puls als bescherming van zijn kustvisserij. Duitsland en Denemarken lieten de deur open voor verder mogelijk onderzoek.

België vindt de vergelijking in het onderzoek met de traditionele boomkor eerder misleidend, want in Vlaanderen wordt die niet meer gebruikt. Vlaanderen deed zelf ook al heel wat aanpassingen om bodemberoering te verminderen. Vlaanderen gebruikt bijvoorbeeld een SumWing waarbij het vistuig net boven de bodem zweeft en dus minder impact heeft op de zeebodem. Bij deze gedachtewisseling kwam ook de noodzaak aan bod van een gelijk speelveld tussen de Vlaamse en de Nederlandse vissersvloot.

2. Raad van 15 oktober 2018

2.1. Vangstmogelijkheden in 2019 voor de Oostzee

Tijdens de Raad van 15 oktober 2018 werden de vangstmogelijkheden of TAC's van de tien meest commerciële soorten in de Oostzee vastgelegd. Het betreft een verhoging voor de volgende soorten: westelijke kabeljauw (+70%), schol (+43%), haring in de Golf van Riga (+7%) en sprat (+3%). Voor de Atlantische zalm kwam men tot een status quo of 'roll-over' en voor de volgende soorten werd een daling vastgelegd: westelijke haring (-48%), centrale haring (-26%), oostelijke kabeljauw (-15%), Botnische haring (-7%), en zalm in de Finse Golf (-3%).

Het gaat samengevat over tien commerciële soorten in de Oostzee. Dankzij dit akkoord zijn zeven van de acht bestanden waarvoor een volledig wetenschappelijk assessment voorhanden is, op het niveau van de MDO.

2.2. Onderhandelingen voor het jaar 2019 tussen de EU en Noorwegen

In de jaarlijkse onderhandelingen met Noorwegen zorgden vooral de implementatie van de aanlandplicht en mogelijke verstikkingssoorten voor ongerustheid. Voor het eerst was ook het meerjarenplan voor de Noordzee van toepassing. De jaarlijkse quotaruil was nog uitdagender dan voorgaande jaren omdat de EU minder quota had dan vorige jaren om te ruilen.

3. Raad van 19 november 2018

De Raad slaagde erin om een unaniem akkoord te bereiken over de vangstmogelijkheden voor diepzeesoorten in 2019 en 2020. In het akkoord kunnen de vangstmogelijkheden voor twee bestanden stijgen. Ze dalen voor tien andere bestanden. Deze voorzichtige aanpak is het gevolg van de kwetsbaarheid van diepzeesoorten.

4. Raad van 17, 18 en 19 december 2018

4.1. Vangstmogelijkheden in 2019

Over de vangstmogelijkheden in 2019 werd een politiek akkoord bereikt met gekwalificeerde meerderheid. Enkel Italië stemde tegen.

De gesprekken werden vooral gedomineerd door de volledige implementatie van de aanlandplicht vanaf 1 januari 2019. Dat ligt moeilijk omdat een volledige opname van een quotumsoort, de zogenaamde verstikkingssoorten, ervoor kan zorgen dat de betrokken visserij moet sluiten.

België had vooral aandacht voor het nieuwe mechanisme voor verplichte quotaruilen voor vijf bestanden in de westelijke wateren waarvoor Spanje en Nederland geen quotum hebben. De landen die wel een quotum hebben, worden door dit mechanisme verplicht om een deel van hun quotum met Spanje en Nederland te ruilen, zodat zij niet meteen vanaf 1 januari 2019 hun visserij moesten sluiten.

Voorts werden er opnieuw vorderingen gemaakt om zoveel mogelijk bestanden op het niveau van de maximale duurzame opbrengst te brengen.

III. Vragen van de commissieleden

Sabine Vermeulen merkt op dat Vlaanderen aandringt op steun voor jonge vissers en ook de nadruk legt op het belang van kleine vloten. Hield België dan geen pleidooi voor vernieuwbouw? De Vlaamse vissersvloot is immers erg oud. Het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij gaat gewoonlijk niet in op vragen voor nieuwbouw, maar enkel op vragen voor renovatie en uitbreiding van het motorvermogen. Maar wordt dan nooit meer gepraat over de mogelijkheid tot nieuwbouw voor vissersvaartuigen?

Bij de vergelijkende studie van ICES over de puls- en boomkorvisserij stelt België zich vrij pragmatisch op door te stellen dat dat onderzoek niet meer relevant is omdat de traditionele boomkor niet meer gebruikt wordt in Vlaanderen. Waarom nam België geen sterkere positie in tegen de pulsvisserij? Is het gelijke speelveld tussen Vlaanderen en Nederland niet in gevaar? En werden ook de gevolgen op lange termijn onderzocht?

Wat met de vernieuwing van technische maatregelen? Stond dit ook op de agenda en wat werd eventueel afgesproken?

Francesco Vanderjeugd vraagt of er geen voorbereidingen worden genomen voor een eventuele harde brexit. Welke impact heeft dit op de Vlaamse visserij?

Bart Caron vraagt waarom Italië tegenstemde om bij een volledige opname van een quotumsoort, de zogenaamde verstikkingssoorten, de betrokken visserij te sluiten. Dat probleem stelt zich toch ook voor andere landen?

Welke gevolgen heeft een harde brexit op de quota en de visgronden voor Vlaanderen? Werden hierover bepalingen opgenomen in het voorakkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk?

Is de aanlandplicht na één maand werking nu volledig geaccepteerd of zijn er nog lidstaten die aandringen op wijzigingen?

Bart Dochy sluit zich aan bij de vragen van Sabine Vermeulen over de pulskor. Nederland heeft ongeveer tachtig vaartuigen die hiermee zijn uitgerust door het proefproject van Wageningen. Dat lijkt bijzonder veel voor een proefproject en is in elk geval veel meer dan het aantal vaartuigen dat Vlaanderen telt. Hoe kan Vlaanderen deze schending van het gelijke speelveld aankaarten?

Meer dan de helft van onze vis wordt gevangen in Britse wateren. Wat met de vis die na een harde brexit wordt gevangen binnen het Belgische quotum, maar in Britse wateren? Is dat Europese, Belgische of Britse vis? Volgen er dan invoerheffingen indien het Britse vis is? En zijn de certificaten inzake voedselveiligheid nog geldig? Hopelijk verloopt 2019 nog onder het oude regime zodat er tijd genoeg is voor overgangsmaatregelen.

IV. Antwoorden van Barbara Roegiers

1. Geen pleidooi voor vernieuwbouw voor de Belgische vissersvloot

België pleitte eerder voor modernisering en vooral voor steun voor jonge vissers. De Commissie is immers niet geneigd om steun te verlenen voor nieuwbouw.

2. Pulsvisserij

Het klopt dat België geen hard standpunt innam in de discussie over pulsvisserij tijdens de Raad van juni 2018, maar eerder koos voor enige nuancering. Tot voor kort was er trouwens ook in Vlaanderen interesse om in de westelijke wateren een project te beginnen met deze vorm van visserij. Ondertussen is deze interesse verdwenen, maar dit onderwerp kwam sindsdien niet meer aan bod tijdens de Ministerraad Visserij.

Het behouden van een gelijk speelveld is voor Vlaanderen een zeer belangrijk element. Het klopt dat een tachtigtal Nederlandse vaartuigen met een pulkor zijn uitgerust, maar in januari 2019 vervallen in principe een aantal licenties die vielen onder een project ter voorbereiding van de aanlandplicht. De pulsvisserij is een onderdeel van de herziening van de 'technische maatregelen' en de Raad en het Europees Parlement zullen proberen om nog een compromis te sluiten vóór de Europese verkiezingen. Dit betekent dat al tegen midden februari 2019 een overeenkomst tussen de twee co-wetgevers moet worden bereikt. Nederland wil voor de pulsvisserij een maximale flexibiliteit behouden, inclusief een transitieperiode of een herzieningsclausule, terwijl Frankrijk dit zoveel als mogelijk wil beperken.

Het onderzoek van ICES richtte zich niet onmiddellijk op de gevolgen op lange termijn voor de pulsvisserij. De opdracht van het onderzoek was immers een vergelijking tussen de traditionele boomkor en de pulskor. De pulskor kwam hier uiteraard vrij positief naar voren.

3. Gevolgen van de brexit voor de Belgische visserij

De brexit wordt niet in de Visserijraad besproken, maar in een aparte artikel 50-formatie. Deze besprekingen gebeuren binnen de Raad en zonder het Verenigd Koninkrijk, met een bijzondere Raadswerkgroep, COREPER, de Raad Algemene Zaken en de Europese Raad met regeringsleiders. De brexit heeft zonder twijfel een belangrijke impact op de Europese en zeker op de Belgische vloot. In het voorakkoord dat over de brexit werd afgesloten, stonden dan ook een aantal bepalingen over de visserij.

Een harde brexit is niet wenselijk, noch voor Europa noch voor het Verenigd Koninkrijk. Daarom wordt gewerkt aan voorbereidende maatregelen, bijvoorbeeld voor het tijdig aanvragen van visvergunningen en mogelijke steun uit het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij. Maar uiteraard is het afwachten welke vorm de brexit zal aannemen. De westelijke wateren zijn heel belangrijk voor de Vlaamse vloot. De vrees is dan ook terecht dat de visserijdruk in de Europese wateren zal verhogen indien Europese vaartuigen door een harde brexit geen toegang meer zouden hebben tot de Britse wateren.

De vis die door Belgische vaartuigen gevangen wordt, is voor de TAC- en quotaregulering in elk geval Belgische vis. Onder deze reglementering worden de quota verdeeld onder de lidstaten, en Belgische vissers kunnen enkel vissen op de plaatsen waarvoor ze quota hebben verkregen. Als bepaalde quota uitgeput zijn, kan men wel nog quotaruilen doen.

De Vlaamse visveiling heeft druk overleg met het FAVV en de douane over de invoercertificaten die vereist zullen zijn na de brexit, waarbij men zich tracht voor te bereiden op alle mogelijke scenario's. In 2018 heeft de bevoegde minister in het Verenigd Koninkrijk nog wel gezegd dat hij de toegang en de quotaverdeling voor de Europese vaartuigen wilde behouden, maar dat is enkel een mondelinge toezegging en geen juridische basis om engagementen voor de toekomst af te dwingen.

4. Tegenstem van Italië voor de vangstmogelijkheden

Italië maakte voorbehoud met betrekking tot vangstmogelijkheden wegens het belang van de blauwvintonijn voor hun visserij. Dat is een erg dure vis die vooral op de Japanse markt veel geld opbrengt.

5. Aanlandplicht

De aanlandplicht is vanaf 1 januari 2019 volledig van kracht en het is nu al duidelijk dat er af en toe oplossingen zullen moeten gevonden worden voor zaken die niet werden voorzien. Dit moet ervoor zorgen dat de visserij in sommige gebieden niet voortijdig moet gesloten worden.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Herman DE CROO,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

COREPER	Comité van Permanente Vertegenwoordigers
EFCA	European Fisheries Control Agency - Europees Bureau voor visserijcontrole
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EU	Europese Unie
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FMDO-bandbreedte:	een in het beste beschikbare wetenschappelijke advies, met name van de Internationale Raad voor het onderzoek van de zee (ICES), vermelde bandbreedte van waarden waarin alle niveaus van visserijsterfte maximale duurzame opbrengst (MDO) op lange termijn opleveren, bij een bepaald visserijpatroon en onder de actuele gemiddelde milieuomstandigheden, zonder beduidende nadelige gevolgen voor het reproductieproces voor het betrokken bestand. Die bandbreedte wordt zo bepaald dat bij toepassing ervan de langetermijnopbrengst ten hoogste 5 procent lager is dan de MDO. De bandbreedte is geplafonneerd, zodat de waarschijnlijkheid dat het bestand onder het grensreferentiepunt voor paaibiomassa (Blim) belandt, niet meer dan 5 procent bedraagt
FOD	Federale Overheidsdienst
ggo	genetisch gemodificeerd organisme
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GVB	gemeenschappelijk visserijbeleid
ICES	International Council for the Exploration of the Sea
MDO	maximale duurzame opbrengst
TAC	total allowable catch
UTP	unfair trading practices
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing